

Її впровадження з метою подолання визначених вище обмежень має бути поетапним. Ресурсне забезпечення має бути комплексним із залученням кадрового, фінансового, матеріально-технічного, інформаційного ресурсів усіх зацікавлених сторін. Значну роботу в зазначеному напрямі вже проводять окремі українські недержавні дослідні установи, є позитивний зарубіжний досвід. Таким чином, практичне впровадження запропонованої розробки може бути результативним.

В основу концепції сучасної моделі оцінювання державно-управлінської діяльності нами покладено принципи комплексності, плюралістичності, компетентності, етичності, корисності, економічності, інформаційної доступності, оперативності та інші, що сукупно мають забезпечити теоретичне відпрацювання та практичне впровадження нових підходів до отримання даних про стан і функціонування системи державного управління, її підсистем і окремих елементів. Відмінність описаної моделі від раніше відомих полягає в можливості синтезувати на більш високому рівні здобуті різними суб'єктами окремі оцінки, що дозволяє отримати комплексну оцінку з урахуванням множини всіх визначених критеріїв та отриманих різними суб'єктами оцінювання даних (окремих оцінок). Також досягається адекватна потребам середовища множинність (плюралістичність) суб'єктів, об'єктів, принципів, завдань, методів, технологій, інструментів оцінювання. Розширюються можливості використання результатів оцінювання за рахунок досягнення плюралізму в громадській думці, ставлення до суб'єктів, явищ, процесів і процедур державно-управлінської діяльності, а також можливості надання різними суб'єктами рекомендацій, вироблення альтернативних рішень і здійснення впливів на об'єкти оцінювання. Таким чином, розроблена концепція відповідає сучасним тенденціям суспільного розвитку, напрямам модернізації системи державного управління в Україні та здатна забезпечити у випадку її впровадження реалізацію ряду основоположних принципів демократичного врядування в нашій державі.

Перспективним продовженням вивчення сформульованої нами теми є вироблення нових принципів й обґрунтування необхідних умов формування та впровадження сучасної моделі оцінювання державно-управлінської діяльності в Україні з урахуванням запропонованої концепції.

Список використаних джерел

1. **Лисакова Л. І.** Етичні аспекти оцінювання державно-управлінської діяльності / Л. І. Лисакова // Теорія та практика державної служби : матеріали наук.-практ. конф., м. Дніпропетровськ, 19 – 20 верес. 2008 р. / за заг. ред. С. М. Серьогіна. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2008. – С. 71 – 73.

2. **Лисакова Л.** Концептуальні основи плюралістичної моделі оцінювання державно-управлінської діяльності / Л. І. Лисакова // Теорія та практика державної служби: напрями модернізації : матеріали наук.-практ. конф.,

Дніпропетровськ, 11 – 12 листоп. 2011 р. / за заг. ред. С. М. Серьогіна. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2011. – С. 143 – 146.

3. **Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2012 році** : щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. – К. : НІСД, 2012. – 256 с.

4. **Про доступ до публічної інформації** : Закон України від 13 січ. 2011 р. № 2939-VI, зі змінами станом на 17.05.2012 р. – Режим доступу : www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2939-17.

Надійшла до редколегії 20.09.12

УДК 351.851

Олена СЕМЕНЧЕНКО

Дніпропетровська обласна державна адміністрація

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ІНТЕГРАЦІЇ ОСВІТИ І НАУКИ В УКРАЇНІ В ІНТЕРЕСАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Розглядаються правова основа сталого розвитку, нормативно-правові засади інтеграції освіти і науки в цілях сталого розвитку на міжнародному та національному рівнях. Аналізуються стан та перспективи розвитку законодавства в галузі освіти та науки в контексті європейської інтеграції.

Ключові слова: інтеграція освіти і науки, сталий розвиток, стратегія інтеграції, реформування системи освіти.

Олена Семенченко. Правовые основы интеграции образования и науки в Украине в интересах устойчивого развития

Рассматриваются правовые основы устойчивого развития, нормативно-правовая база интеграции образования и науки в целях устойчивого развития на международном и национальном уровнях. Анализируются состояние и перспективы развития законодательства в области образования и науки в контексте европейской интеграции.

Ключевые слова: интеграция образования и науки, устойчивое развитие, стратегия интеграции, реформирование системы образования.

Olena Semenchenko. Legal basis of the integration of education and science in Ukraine for sustainable development

The article focuses on the legal framework for sustainable development, the regulatory framework of integration of education and science for sustainable development at the international and national levels. Condition and perspectives of development of legislation in the field of education and science in the context of European integration.

Key words: integration of education and science, sustainable development, strategy for Ukraine's, reforming of educational system.

Сталий соціально-економічний та екологічний розвиток є глобальною метою тисячоліття. Він становить основну парадигму розвитку сучасності. На шляху до сталого розвитку освіта і наука набувають пріоритетного значення. Проте сьогодні головною проблемою стало те, що освіта істотно відстає від розвитку науки.

© Семенченко О. Г., 2012

Отже, стратегічно важливою ідеєю підвищення інтелектуального потенціалу нації з метою сталого соціально-економічного та екологічного розвитку стає інтеграція освіти і науки. Така інтеграція сприятиме адаптації до нового соціального та інформаційного середовища задля збереження та подальшого гармонійного розвитку людського суспільства та природи. Україна, підписавши міжнародні документи щодо «Порядку денного на XXI сторіччя», робить нерішучі кроки з інтеграції освіти і науки для досягнення сталого розвитку.

Проблема інтеграції освіти і науки в інтересах сталого розвитку викликає значний науковий інтерес дослідників з державного управління, соціальної філософії та соціології освіти, педагогіки та філософії освіти. Зокрема, вона тією чи іншою мірою розглянута в працях: В. Андрющенка, В. Кремня, В. Лугового, С. Ніколаєнка, Б. Гаврилишина, Б. Патона, В. Семиноженка, В. Гаєця та ін. Однак у контексті поглиблення стратегічного партнерства України з Європейським Союзом та його державами-членами на засадах економічної інтеграції та політичної асоціації, на нашу думку, особливої уваги потребує дослідження правової регламентації питання щодо інтеграції освіти і науки з метою сталого розвитку в Україні.

Мета статті – дослідження й теоретичне обґрунтування необхідності визнання принципу сталого розвитку як основи для інтеграції освіти і науки, що надає можливість формувати дієву й прогресивну державну політику.

Для досягнення мети необхідно вирішити такі завдання:

- визначити правову основу сталого розвитку на міжнародному та національному рівнях;
- виділити загальні положення, які становлять правову основу інтеграції освіти і науки в інтересах сталого розвитку;
- з'ясувати сучасний стан правового регулювання питання інтеграції освіти і науки, виявити основні його тенденції та суперечності в Україні.

У зв'язку з 20-річчям Конференції ООН з навколишнього середовища та розвитку (Ріо-92) і 10-річчям Всесвітнього саміту зі сталого розвитку 2002 р. у червні 2012 р. у Ріо-де-Жанейро (Бразилія) проходив Всесвітній саміт зі сталого розвитку (Ріо+20), в якому взяло участь понад 100 глав держав і урядів, представників урядів, парламентаріїв, мерів міст та громадянського суспільства. Цей захід став наймасштабнішим в історії ООН.

Згідно з розпорядженням Президента України від 15 червня 2012 р. до складу офіційної делегації з боку уряду України увійшли: міністр екології та природних ресурсів та міністр освіти, науки, молоді та спорту. Вони взяли участь в обговоренні теми «зелена економіка» в контексті сталого розвитку та зобов'язались сприяти поширенню концепції екологізації освіти на національному рівні. Реалізація зазначеної концепції має вирішальне значення для формування «зеленого мислення» та побудови «зеленої економіки». Україна підписала підсумковий

документ щодо партнерства з метою сталого розвитку «Майбутнє, якого ми прагнемо». У межах виконання зобов'язань планується впровадження навчальних планів «Освіти для сталого (збалансованого) розвитку» в більш ніж 70 вищих навчальних закладах України до 2014 р. [2].

У 2010 р. був прийнятий Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики». Відповідно до ст. 11 цього закону основними засадами зовнішньої політики є: «Забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в Європейському Союзі» [7]. У 2012 р. Указом Президента України було затверджено Стратегію національної безпеки «Україна у світі, що змінюється», яка стала вагомим кроком для досягнення сталого розвитку держави. Метою реалізації стратегії є формування сприятливих умов для забезпечення інтересів громадян, суспільства і держави, дальшого поступу України як демократичної держави зі сталою та зростаючою ринковою економікою, держави, що керується європейськими політичними й економічними цінностями, в якій повага і захист прав і законних інтересів усіх територіальних громад, суспільних верств, етнічних груп є запорукою незалежного, вільного, суверенного й демократичного розвитку єдиної України [10].

Отже, європейська інтеграція з орієнтацією на досягнення сталого соціально-економічного та екологічного розвитку є стратегічною метою України в третьому тисячолітті. Європейський Союз є світовим лідером з упровадження принципу сталого розвитку. Стратегія вираженого, сталого та всеосяжного зростання «Європа 2020» реалізується в ЄС з 2010 р. Відповідно до цієї стратегії основними факторами зміцнення економіки встановлено:

- виважене зростання: розвиток економіки, заснованої на знаннях та інноваціях;
- стає зростання: створення економіки, заснованої на доцільному використанні ресурсів, екології та конкуренції;
- всеосяжне зростання: сприяння підвищенню рівня зайнятості населення, досягнення соціальної та територіальної згоди [12].

Пріоритетом для скорішого досягнення заданих цілей є діяльність з інтеграції освіти й науки з метою сталого розвитку. Цілком природно, що країни-члени ЄС активно виступають за формування єдиного науково-освітнього простору. Процес узгодження основних позицій провідних європейських країн щодо розбудови єдиного простору вищої освіти на основі спільних принципів, цілей і завдань підготовки фахівців для об'єднаної Європи розпочався в 1988 р. з підписання Великої хартії університетів. У цьому документі задекларовані базові принципи діяльності європейських вищих навчальних закладів:

1. Університет – це автономний інститут, що має особливу організацію внаслідок свого статусу й історичного надбання. Щоб відповідати потребам суспільства, діяльність університету має бути морально й

інтелектуально незалежною від будь-якої політичної та економічної влади.

2. Процеси навчання і дослідження в університетах повинні бути нероздільні, щоб навчання не відставало від потреб і запитів суспільства, що постійно змінюються, і прогресу наукових знань.

3. Свобода досліджень і навчання є основним принципом існування університету. Уряди й університети повинні забезпечувати дотримання цього фундаментального принципу.

4. Університет є хранителем європейських гуманістичних традицій, його постійною турботою є примноження знань. Для реалізації свого призначення університет мусить прагнути до досягнення універсального знання, яке не матиме географічних і політичних кордонів, утверджувати нагальну потребу взаємного пізнання і взаємодії різних культур [13].

У 1999 р. міністри освіти 29 провідних європейських країн підписали Болонську декларацію «Зона європейської вищої освіти», яка містить такі положення: формування єдиного відкритого європейського простору у сфері освіти, впровадження кредитних технологій, стимулювання мобільності і створення умов для вільного пересування студентів, викладачів, науковців у межах європейського регіону, спрощення процедури визначення кваліфікацій, що сприятиме працевлаштуванню випускників і студентів на європейському ринку праці. Введення загальноєвропейської системи акредитації, кредитної системи накопичення, легкодоступних кваліфікацій тощо сприятиме підвищенню інтересу європейських та інших громадян до вищої освіти. Одним із головних завдань, що має бути вирішене в рамках Болонського процесу, є залучення в Європу більшої кількості студентів з інших регіонів світу [3].

Україна обрала курс на розвиток національної економіки за інноваційною моделлю. Освітній та науковий інтеграційні напрями займають особливе місце в розвитку взаємовідносин між Україною та країнами ЄС. Це підтверджує угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14 червня 1994 р. та Указ Президента України від 11 червня 1998 р. «Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу». Відповідно до цієї стратегії: «Інтеграційний процес на відповідних напрямках полягає у впровадженні європейських норм і стандартів в освіті, науці і техніці, поширенні власних культурних і науково-технічних здобутків у ЄС. Здійснення даного завдання передбачає взаємне зняття будь-яких принципових, на відміну від технічних, обмежень на контакти і обміни, на поширення інформації. Особливо важливим є здійснення спільних наукових, культурних, освітніх та інших проектів, залучення українських вчених та фахівців до загальноєвропейських програм наукових досліджень» [8].

З 2003 р. Україна є країною-учасницею Європейської політики сусідства. У лютому 2005 р. Рада з питань співпраці між ЄС та Україною ухвалила План дій «Україна – ЄС». Він відкрив перспективи збільшення

участі в певних програмах Співтовариства, що сприятиме розвитку культурних, освітніх, технічних, наукових зв'язків. Підписавши у травні 2005 р. на Бергенському саміті в Норвегії декларацію «Європейський простір у сфері вищої освіти», Україна зробила важливий крок у процесі євроінтеграції.

У 2007 р. відбулися переговори між Україною та ЄС щодо укладення угоди про асоціацію, яка має замінити угоду про партнерство та співробітництво. Одним із найважливіших кроків на шляху до асоційованого членства України в ЄС є співробітництво у сфері освіти і науки. Сьогодні державою декларується інноваційний шлях розвитку освітньої галузі.

У сфері освіти і науки прийнята велика кількість нормативно-правових актів різного рівня, які забезпечують правове регулювання на національному рівні. Зasadничими документами щодо питань розвитку освіти в Україні є: Конституція України, Державна національна програма «Освіта» («Україна. XXI століття»), Національна доктрина розвитку освіти та закони України «Про освіту», «Про вищу освіту». Однак слід зауважити, що законодавство у сфері освіти не сприяє інтеграції освіти і науки в інтересах сталого розвитку. Обсяг фінансування освіти і науки в Україні не відповідає цілям сталого розвитку. З метою стабілізації освітньої галузі необхідно довести фінансування освіти до 10 % від ВВП, адже це регламентує Закон України «Про освіту». Відповідно до п. 2 ст. 61 цього закону потрібно забезпечувати бюджетні асигнування на освіту в розмірі 10 % від національного доходу [9]. Однак слід зауважити, що це положення з року в рік не виконуються.

У 1993 р. було затверджено Державну національну програму «Освіта» («Україна. XXI століття»). У цьому документі вперше приділяється увага стратегічним питанням реформування освіти. Відповідно до Програми передбачалося виведення вітчизняної освіти на рівень освіти розвинутих країн світу шляхом докорінного реформування її концептуальних засад. У ній також наголошувалося на необхідності формування багатоваріантної інвестиційної політики в галузі освіти. Відповідно до програми одним з основних шляхів реформування фінансового та матеріально-технічного забезпечення освіти відповідно до цього документа є збереження за державою пріоритету у фінансуванні системи освіти та підвищення ролі регіонів у фінансуванні освітніх потреб [1].

У 2002 р. Указом Президента України від 17 квітня 2002 р. була затверджена Національна доктрина розвитку освіти України у XXI ст. У документі зазначається, що умовою модернізації системи освіти, головним чинником її дальшого розвитку є поєднання освіти і науки. У доктрині також підкреслюється, що нова модель системи управління сферою освіти має бути відкритою і демократичною. Передбачається забезпечення державного управління з урахуванням громадської думки, внаслідок чого змінюються навантаження, функції, структура і стиль центрального та регіонального управління освітою [4].

Основним документом, який регулює питання інтеграції освіти і науки,

є Закон України «Про вищу освіту», прийнятий Верховною Радою 26 грудня 2002 р. Ухвалення цього закону стало серйозним кроком у розвитку національної системи вищої освіти. Одним із принципів державної політики в галузі вищої освіти відповідно до зазначеного документа є інтеграція системи вищої освіти України у світову систему вищої освіти при збереженні і розвитку досягнень та традицій української вищої школи [5]. Після вступу до Болонського процесу в 2005 р. були внесені відповідні зміни до Закону України «Про вищу освіту», однак на сьогоднішній день норми чинного закону вже є очевидно застарілими. Інноваційна частина закону потребує додаткової розробки. Вона не відповідає змінам ані в структурі економіки, ані в суспільно-політичних відносинах та державному управлінні. Загалом функціонування системи вищої освіти залишається недостатньо законодавчо врегульованим.

Прийняття нового закону про вищу освіту визначається рядом суспільних запитів щодо модернізації вищої освіти відповідно до сучасних вимог, адаптації законодавства у сфері вищої освіти до європейських стандартів, приведення нормативної бази вищої освіти до сучасних потреб економіки та її інноваційного розвитку. У жовтні 2011 р. на III Всеукраїнському з'їзді працівників освіти міністр освіти і науки, молоді та спорту зазначив, що фундаментальною передумовою реформування вищої освіти є створення нової законодавчої бази. Ініціатором розробки законопроекту про вищу освіту став прем'єр-міністр України. Проект закону спрямований на забезпечення сталого соціально-економічного, високотехнологічного та інноваційного розвитку країни за рахунок якісної підготовки конкурентоздатного людського капіталу. Особливе значення в цьому законопроекті надається посиленню зв'язку суспільства та вищої освіти і науки.

Проект Закону України «Про вищу освіту» був зареєстрований у Верховній Раді України в січні 2011 р. Він адаптує структуру вищої освіти до європейських вимог, а також посилює інноваційну складову діяльність університетів і чітко визначає організаційно-правові форми впровадження інновацій. Відповідно до ст. 64 – 65 проекту закону інтеграція освіти, науки та інновації має відбуватися через посилення та розвиток зв'язків освітньої, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів, наукових установ і високотехнологічних виробництв [12].

Питання щодо інтеграції освіти і науки неодноразово розглядалися Радою національної безпеки й оборони України. У 2006 р. за результатами її засідання Президент України видав Указ від 11 липня 2006 р. «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 квітня 2006 року „Про стан науково-технологічної сфери та заходи щодо забезпечення інноваційного розвитку України“». У 2008 р. Президент України видав два укази, спрямованих на підвищення якості і розвиток освіти та науки в Україні, а саме Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо підвищення якості освіти в Україні» від 20 березня 2008 р. та Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо забезпечення розвитку наукової сфери» від 16 травня 2008 р. Ці документи декларують

інтеграційний шлях розвитку освіти і науки, однак суттєво не впливають на формування сталого розвитку в Україні.

У 2009 р. Кабінет Міністрів України схвалив «Концепцію розвитку національної інноваційної системи». Її метою є визначення основних засад формування та реалізації збалансованої державної політики з питань забезпечення розвитку національної інноваційної системи, спрямованої на підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Відповідно до концепції інноваційна спрямованість системи освіти має забезпечуватися шляхом:

- підвищення рівня комп'ютеризації вищих навчальних закладів;
- активізації науково-технічної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів та збільшення обсягу її бюджетного фінансування;
- утворення інноваційних структур у системі освіти;
- реформування системи освіти з урахуванням вимог європейських стандартів і збереженням культурних та інтелектуальних національних традицій [11].

У нашій державі щороку приймається ряд нормативно-правових актів щодо реформування освіти й науки. З огляду на це можна зробити висновок, що робота стосовно реалізації Болонського процесу в Україні триває, а наша держава рішуче налаштована на розвиток міжнародного співробітництва в галузі освіти та науки і сприяє цьому на законодавчому рівні. Однак питання щодо інтеграції освіти і науки в інтересах сталого розвитку досі залишаються законодавчо не врегульованими.

У контексті поглиблення стратегічного партнерства України з Європейським Союзом, його державами-членами на засадах економічної інтеграції та політичної асоціації державна влада має забезпечити проведення системних змін в освіті і науці в напрямі їх інтеграції. З огляду на затверджену в 2012 р. Стратегію національної безпеки «Україна у світі, що змінюється», необхідно переглянути підходи до державного управління освітою і наукою з метою сталого розвитку. На жаль, основні складові нормативної бази, що регламентує інтеграцію освіти і науки з метою сталого розвитку, сьогодні все ще перебувають на розгляді профільного комітету Верховної Ради України.

Для проведення подальшого дослідження перспективним вважаємо вивчення питання правового забезпечення розвитку національної інноваційної системи в контексті європейської інтеграції України.

Список використаних джерел

1. **Державна** національна програма «Освіта: Україна XXI століття». – К. : Райдуга, 1994. – 62 с.
2. **Доповідь** України на Конференції ООН зі сталого (збалансованого) розвитку Rio+20. – Access mode : www.ecoleague.net/34903999-643.html.
3. **Кривчик Г. Г.** Болонський процес і українська вища школа : навч. посіб. / Г. Г. Кривчик, Л. Л. Прокопенко, Г. П. Євсєєва. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2008. – 52 с.

4. **Національна** доктрина розвитку освіти України у XXI столітті // Освіта України. – 2001. – № 1. – С. 22 – 25.
5. **Про вищу освіту** : Закон України від 17 січ. 2002 р. № 2984-III // Відом. Верховної Ради України. – 2002. – № 20. – Ст. 134.
6. **Про вищу освіту** : проект Закону України. – Режим доступу: www.w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?р.
7. **Про засади** внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 1 лип. 2010 р. № 2411-VI. – Режим доступу : www.president.gov.ua/documents/12069.html.
8. **Про затвердження** Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу : Указ Президента України від 11 черв. 1998 р. № 615/98. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=615%2F98.
9. **Про освіту** : Закон України від 23 трав. 1991 р. № 1060-XII // Відом. Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 34. – Ст. 451.
10. **Про рішення** ради національної безпеки і оборони України «Про нову редакцію Стратегії національної безпеки України "Україна у світі, що змінюється"» : Указ Президента України від 8 черв. 2012 р. № 389/2012. – Режим доступу : www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/389/2012.
11. **Про схвалення** Концепції розвитку національної інноваційної системи : розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 черв. 2009 р. № 680-р. – Режим доступу : www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/680-2009-p.
12. **European** strategy for smart, sustainable and inclusive growth «Europe 2020». – Access mode : www.ec.europa.eu/research/era/docs/en/investing-in-research-european-commission-europe-2020-2010.pdf.
13. **Magna Charta** of European Universities. – Access mode : www.phys.chem.elte.hu/forum/MagnaCharta.pdf.

Надійшла до редколегії 25.09.12

УДК 342.7:321.7

Лариса НОВАК-КАЛЯЄВА

Національна академія державного управління

при Президентові України

Львівський регіональний інститут державного управління

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Досліджуються підходи до трактування окремих складових концепції прав людини в теорії та практиці державного управління. Визначаються полемічні напрями наукових пошуків щодо засад удосконалення правового поля управлінської діяльності стосовно лімітування волонтаристських дій, невідворотності відповідальності законотворців та урядовців за такі дії, транспарентності та публічності управлінських рішень.

© Новак-Каляєва Л. М., 2012

Ключові слова: права людини, концепція прав людини, державне управління, демократія.

Лариса Новак-Каляєва. Особенности реализации концепции прав человека органами государственного управления в демократическом обществе

Исследуются подходы к трактовке отдельных составляющих концепции прав человека в теории и практике государственного управления. Определяются полемические направления научных поисков относительно основ совершенствования правового поля управленческой деятельности касательно лимитирования волонтаристских действий, неотвратимости ответственности государственных деятелей и управленцев за такие действия, транспарентности и публичности управленческих решений.

Ключевые слова: права человека, концепция прав человека, государственное управление, демократия.

Larysa Novak-Kaliaieva. Features of realization of conception human rights by the organs of state administration in democratic society

The approaches to interpretation of separate constituents of conception of human rights in a theory and practice of state administration are explored. Polemic directions of scientific searches in relation to the bases of improvement of the legal field of administrative activity regarding to limitation of voluntarism actions are determined, inevitability of responsibility of lawmakers and officials for such actions, transparency and public of administrative decisions.

Key words: human rights, conception of human rights, state administration, democracy.

Концепція прав людини невіддільна від демократії, оскільки саме демократична влада має можливості забезпечити дотримання прав людини на рівні реалізації політики, а діапазон механізмів їх реалізації може бути значно розширений саме в умовах демократії. Випадки зловживання владою та порушення прав людини характерні, хоча й різною мірою, для всіх держав, незалежно від стану економіки, політичного режиму, традицій, культури та морально-психологічних характеристик населення. В усіх країнах жертви таких порушень відчують моральну необхідність виправдання своїх претензій на кваліфіковану владу та справедливе поводження. Права людини забезпечують таке виправдання, а демократія, що особливо важливо, забезпечує поширення прав на всіх без винятку людей.

Водночас поза бравурною урядовою правозахисною риторикою щодо можливостей реалізувати концепцію прав людини в діяльності органів влади та управління навіть тих демократичних країн, які позиціонують себе як «оплот демократії», існують неоднозначні підходи до трактування окремих складових та пріоритетів концепції. Зокрема, це стосується універсальності прав людини та можливості влади забезпечити, наприклад, право на рівність, соціальні права в повному обсязі, а також позицій державних інституцій щодо «горизонтального» застосування прав людини та права їх легітимного обмеження, оцінки ролі індивідуальних якостей та моральних критеріїв